

Jakelun mukaan

Viite / Hänvisning
Kirjeenne 31.10.2007

Asia / Ärende

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI-
SELOSTUKSESTA, 400 kV VOIMAJOHTO LÄNSISALMI –
VUOSAARI (VANTAA – HELSINKI)

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Fingrid Oyj on toimittanut 31.10.2007 Uudenmaan ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen 400 kV voimajohtohankkeesta Länsisalmi - Vuosaari.

Uudenmaan ympäristökeskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 12.4.2007.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaavat Fingrid Oyj, Helen Sähköverkko Oy, Vantaan Energia Oy, joista hankkeen yhteyshenkilöinä ovat vanhempi asiantuntija Hannu Ylönen, projektipäällikkö Reetta Ahola ja kehityspäällikkö Kari Vehmainen. Arviointiohjelman ja -selostuksen laadinnassa konsulttina oli Pöyry Environment Oy yhteyshenkilönään johtava konsultti Sakari Grönlund.

Uudenmaan ympäristökeskus on toiminut arviointimenettelyssä yhteysviranomaisena yhteyshenkilönään ylitarkastaja Satu Pääkkönen.

Hankkeen YVA -menettelyn tarve

YVA -asetuksen 6 §:n hankeluettelon kohdan 8 c perusteella ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellytetään maanpäällisille voimajohtoille, joiden jännite on vähintään 220 kV ja pituus yli 15 km. Länsisalmi – Vuosaari voimajohtohanke ei kuitenkaan ole hankeluettelon mukainen hanke, koska voimajohtoon pituus on noin 6 km. Ympäristöministeriö antoi 15.5.2006 päätöksen, jonka mukaan hankkeeseen on sovellettava YVA -menettelyä, koska hanke todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia erityisesti maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriympäristöön.

Maksu 8 580 €(A23-53-AT3), maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä hankkeesta vastaaville

Arviointiselostus

Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima selvitys, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä laatiman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava voi hakea tarvittavia lupia hankkeen toteuttamiselle.

Hanke ja sen vaihtoehdot

Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj sekä paikalliset verkonhaltijat Helen Sähköverkko Oy ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy valmistelevat 400 kilovoltin (kV) sähkönsiirtoverkon johtohanketta Vantaan Länsisalmesta Helsingin Vuosaaren. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa itäisen pääkaupunkiseudun verkkoyhteyksiä, koska alueen sähkönkulutus kasvaa ja sähkönjakelu tulee turvata.

Länsisalmen ja Vuosaaren välinen johtoyhteys on tarkoitus toteuttaa vahvistamalla Helen Sähköverkko Oy:n nykyinen kahden virtapiiriin 110 kV voimajohto kahden virtapiiriin 400 kV johdoksi. Johtoreitin pituus on noin 6 kilometriä. Uusi voimajohto voidaan ottaa käyttöön aikaisintaan ensi vuosikymmenellä.

Arvioitavat vaihtoehdot:

Vaihtoehdossa A nykyinen 2 x 110 kV voimajohto puretaan ja uusi 2 x 400 kV voimajohto sijoitetaan nykyiselle johtoauekalle. Voimajohtopylväät sijoittuisivat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta nykyisten pylväspaikkojen tuntumaan. Osassa voimajohtoreittiä tutkitaan kahden erilaisen pylvästyypin soveltuvuutta ympäristöön.

Vaihtoehdossa B nykyinen 2 x 110 kV voimajohto säilyisi ja sen rinnalle rakennettaisiin maan alla betonitunnelissa tai betonikaivannossa kulkeva 400 kV maakaapeliyhteys.

Tässä hankkeessa ei tarkastella **0-vaihtoehtoa**.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Voimajohto sijoittuu Kehä III:n jatkeen ja Vuosaaren sataman tie- ja rautatieyhteyksien läheisyyteen. Maaliikenneyhteydet Vuosaaren satamaan on arvioitu otettavan käyttöön vuoden 2008 aikana. Porvoonväylän ja Kehä III:n liittymää parannetaan myöhemmin.

Tarkastelualueen pohjoispuolitse kulkee itään suuntautuvan ns. HELI -radan linjaus. Vantaan yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu varaus Vuosaaren satamaradan liittämiseksi HELI -rataan.

Niinisaarentien varressa kulkevan maakaasuputken sijainti otetaan huomioon uutta voimajohtoa suunniteltaessa, jotta rakenteille ei muodostu keskenään haitallista sähköistä vaikutusta.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Ennen hankkeen toteuttamista hankkeesta vastaavat hakevat sähkömarkkinain mukaisista rakentamislupaa Energiamarkkinavirastolta. Ilmailulain perusteella lentoesteen asettajan tulee pyytää Ilmailuhallinnolta lupa esteen asettamiseen. Koska voimajohto sijoittuu luonnonsuojelualueelle, hankkeesta vastaavat hakevat luonnonsuojelulain 27 § mukaisesti lupaa poiketa luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä. Lisäksi voimajohtohankkeelle haetaan lunastuslain mukaisista lunastuslupaa valtioneuvostolta.

2. ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiselostuksen vireilläolosta on ilmoitettu Helsingin Sanomissa, Hufvudstadsbladetissa, Vantaan Sanomissa ja Vuosaari-lehdessä.

Arviointiselostus on kuulutettu 5.11.2007 – 3.1.2008 välisenä aikana Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin ja Sipoon kunnan ilmoitustauluilla. Arviointiselostus on ollut nähtävillä 5.11.2007 – 3.1.2008 Vantaan Länsimäen kirjastossa ja Helsingin Vuosaaren kirjastossa. Arviointiselostus on lisäksi ollut luettavissa internetsivuilla www.helsinginenergia.fi. Arviointiselostuksesta järjestettiin esittelytilaisuus 17.9.2007 Vuosaaren yläasteella selostuksen ollessa luonnosvaiheessa.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA

Uudenmaan ympäristökeskus pyysi arviointiselostuksesta lausunnot Helsingin kaupungilta, Sipoon kunnalta, Vantaan kaupungilta, Etelä-Suomen lääninhallitukselta, Uudenmaan liitolta, Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiriltä, Ilmailulaitos Finavialta, Museovirastolta, Ratahallintokeskukselta, VUOLI-projektilta ja Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri ry:ltä.

Ilmailulaitos, Ratahallintokeskus ja VUOLI -projekti eivät ole antaneet selostuksesta lausuntoa. Selostuksesta ei ole annettu mielipiteitä.

Helsingin kaupunginhallitus toteaa lausunnossaan, että arviointiselostus on laadittu asiallisesti ja huolellisesti, ja se on perusteellinen ja selkeä. Kaupungin 10.4.2007 arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esittämät seikat on otettu arvioinnissa huomioon.

Kaupunginhallitus toteaa edelleen, että voimajohtohankkeen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota haittojen ehkäisyyn ja lieventämiseen samaan tapaan kuin Vuosaaren satamahankkeen suunnittelussa on tehty.

Kaupunginhallitus katsoo, että Natura-alueen ja lähiympäristön linnusto tulee ottaa huomioon mm. asettamalla johtoihin huomiopalloja ja ajoittamalla rakennustyöt lintujen pesimäajan ulkopuolelle. Lisäksi tulee ottaa huomioon rakennustöiden suunnittelussa ja ajoituksessa Mustavuoren ja Vuosaaren pohjoisosien runsas ja tulevaisuudessa laajentuva käyttö virkistys- ja ulkoilualueena.

Kustannuksista ja toteutettavuudesta eri vaihtoehdoissa kaupunginhallitus toteaa, että vaihtoehto A eli avojohtovaihtoehto on maakaapelivaihtoehtoa B kustannustehokkaampi ja ylläpidon kannalta helpompi toteuttaa.

Kaupunginhallitus toteaa, että koko alueella on voimassa Helsingin Yleiskaava 2002, jossa voimalinjan kohdalla on luonnonsuojelualuetta, Natura-alueita ja virkistysaluetta. Linja päättyy teknisen huollon alueelle (Vuosaaren voimalaitos). Vuosaaren huipun alue on virkistyskäytössä. Alue on osin vielä rakenteilla ja osin vasta suunnitteilla, joten virkistyskäyttö tulee laajentumaan lähivuosina.

Kaupunginhallitus tuo esiin, että Vuosaaren sataman kaava (10640) on voimassa pääosalla Helsingin puoleista aluetta. Linja sijaitsee Laivanrakentajantien ja Niinisaarentien risteyksen eteläpuolella kaavoittamattomalla alueella. Linjan kohdalla on luonnonsuojelu-, Natura-, virkistys-, maisemanhoito- ja urheilu- sekä virkistyspalvelualuetta ratsastuskoulua varten.

Voimalinjan läheisyydessä on vireillä kaksi asemakaavaa. Pohjois-Vuosaaren suunnitellaan pientalovaltaista asuntoaluetta noin 2 000 asukkaalle ja virkistysaluetta. Vuosaaren sataman ympäristön asemakaavan muutoksessa Laivanrakentajantien länsipuoliselle kaavoittamattomalle alueelle suunnitellaan virkistysaluetta ja suojaviheraluetta.

Lopuksi kaupunginhallitus puoltaa arviointiselostuksen hyväksymistä.

Helsingin kaupunginhallituksen lausunnon liitteenä olivat kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto, yleisten töiden lautakunnan lausunto ja ympäristölautakunnan lausunto. Kaupunginhallituksen lausunto oli yhtenevä em. lautakuntien lausuntojen kanssa.

Vantaan kaupunginhallitus ilmoittaa lausuntonaan ympäristölautakunnan esityksestä, että 400 kV voimajohtohankkeen Länsisalmi – Vuosaari ympäristövaikutusten arviointiselostus kattaa hankkeeseen liittyvät arviointitarpeet.

Sipoon kunnan ympäristönsuojelijaostolla ei ole huomautettavaa ympäristönvaikutusten arviointiselostuksesta.

Etelä-Suomen lääninhallituksen lausunnon on antanut sosiaali- ja terveysosasto. Arviointiselostuksessa on käsitelty hankkeen pohjavesivaikutuksia ja vaikutusten on todettu olevan tilapäisiä. Lääninhallitus toteaa lausunnossaan, että arviointiselostuksessa ei ole eritelty pohjaveden laatuun liittyvää tilapäistä vaikutusta. Lääninhallitus edellyttää, että hankkeen rakentamisen sekä käytön aikana huolehditaan siitä, että vaikutukset pohjavesiin eivät muuta pohjaveden laatua talousvesiasetusten (461/2000 ja 401/2000) laatuvaatimusten ja –suositusten vastaiseksi. Pohjavesialueella rakennettaessa tulee ottaa huomioon koneiden öljyvuodon riski.

Lääninhallitus katsoo, että rakentamisen aikaiset mahdolliset pöly- ja meluhaitat tulee huomioida viimeistään lupavaiheessa, koska selostuksessa on tarkasteltu suppeasti molempien vaihtoehtojen rakentamisen aikaisia ympäristövaikutuksia lähimmissä häiriintyvissä kohteissa.

Lääninhallitus suosittelee, että sähkö- ja magneettisäteilylle altistumista pyritään minimoimaan mahdollisin toimenpitein, vaikka hankkeen kohdalla voimassaolevat ohjeavot eivät ylity. Kokonaisaltistus asuinrakennuksen ja muiden terveydensuojelulain mukaisen kohteiden kohdalla kuitenkin kasvaa. Sähkö- ja magneettisäteilyn vaarallisuudesta ja altistusmääristä ollaan kansallisesti montaa eri mieltä.

Lääninhallitus toteaa, että Helsingin ja Vantaan sosiaaliviranomaisten asiantuntemuksen käyttö hankkeen sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa puuttuu. Luontevaa on, että kaupunkien edustajiksi nimetään hankkeen perusluonteesta johtuen ympäristö-, rakennus- ja kaupunkisuunnittelun edustajia. Lääninhallituksen mielestä arviointimenettelyssä on tärkeää löytää myös muita, aktiivisia menetelmiä toisten hallintokuntien asiantuntemuksen käyttöön, esimerkiksi asiantuntijakuulemiset, haastattelut ja erillisselvitykset.

Uudenmaan liitto toteaa Uudenmaan maakuntakaavan olevan voimassa hankkeen toteutusalueella. Johtoreitti, jonne 400 kV johtoreitti on suunniteltu sijoittaa, on osoitettu maakuntakaavassa 100 kV johtoreittinä. Hanke voidaan toteuttaa kummankin vaihtoehdon mukaisesti siten, ettei ratkaisu ole maakuntakaavan vastainen eikä vaikeuta kaavan toteuttamista. Myöskään esitetyt paikalliset linjausvaihtoehdot eivät ole maakuntakaavan vastaisia eivätkä vaikeuta kaavan toteuttamista.

Uudenmaan maakuntahallituksen 17.12.2007 hyväksymässä ehdotuksessa Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavaksi esitetään maakuntakaavan sähkönsiirtoverkkoa täydennettäväksi siten, että Länsisalmen ja Vuosaaren välinen 110 kV johtoreitti osoitetaan 400 kV voimalinjan ohjeellisena linjauksena. Ohjeellinen linjaus täsmentyy yleis- ja asemakaavoituksessa sekä lunastuslain mukaisessa menettelyssä. Vaihemaakuntakaavan nykyinen valmistelutilanne ja kaavaehdotuksen sisältö tukevat hankkeen toteuttamisedellytyksiä ja mahdollistavat hankkeen toteutumisen. Vaihekaavaluonnoksessa esitetty merkintä kehäkaupungin kehittämisvyöhykkeeksi on vaihekaavaehdotuksesta jätetty pois. Tällä ei ole vaikutusta hankkeen toteuttamisedellytyksiin.

Lopuksi Uudenmaan liitto toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa esitetystä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri toteaa, että tiehallinnon kannalta keskeiset vaihtoehtojen väliset erot ovat rakentamisaikaiset häiriöt sekä se, miten valmis rakenne rajoittaa sellaisia tulevia tiestön kehittämishankkeita, joita ei nyt osata ennakoita. Tiehallinnon kannalta avojohtovaihtoehto on toivottavampi, sillä maakaapeli valmiina rakenteena saattaa estää tai merkittävästi rajoittaa liikenneväylien tulevaa kehittämistä ja avojohtovaihtoehdossa rakentamisaikaiset häiriöt liikenteelle ovat pienemmät. Pylväiden tai kaapelikaivannon yksityiskohtaisen sijoitussuunnittelun yhteydessä tulee erityisesti Porvoonväylän (valtatie 7) ja Kehä III:n liittymäalueella varmistaa, että tiestön kehittämissuunnitelmat ja johtolinjan rakenteiden sijoittelu ovat yhteensopivia.

Museovirasto tuo esiin, että hankkeella saattaa olla vaikutusta historiallisen ajan kiinteisiin muinaisjäänöksiin. Museoviraston mielestä tämä on esimerkillisellä tavalla otettu huomioon arviointisuunnitelmassa. Niinpä mu-

seovirastolla ei ole huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointisuunnitelmasta.

Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri ry toteaa, että hankkeen arviointia on täydennetty mielipiteiden pohjalta, hanketta on perusteltu laajemmin ja on selvitetty, miksei 0-vaihtoehtoa ole otettu mukaan tarkasteluun. Selostuksessa on myös liitteenä lausuntojen vastineet, joista selviää miten lausunnot on huomioitu. Tämä on ympäristönsuojelupiirin mielestä edistystä. Lisäksi selostuksen rakenne on selkeä ja kuvia ja kaavioita on lisätty YVA -ohjelmaan verrattuna, mikä helpottaa ymmärtämistä.

Ympäristönsuojelupiiri tuo esiin, että kartakkeiden kuvissa (kaavat) ei ole selostuksia käytetyistä merkeistä, mikä vaikeuttaa niiden tulkintaa. Lisäksi tekstistä puuttuu viite kuvaan 7-3 sivulla 36 viimeisestä kappaleesta ja kaikkia lähteitä ei löydy lähdeluettelosta.

Ympäristönsuojelupiiri pitää vaihtoehto A:n mukaista avojohtototeutusta parempana, koska siinä joudutaan vähemmän rasittamaan luontoa. Piiri toteaa, että YVA -prosessissa ei otettu riittävästi käsittelyyn hankkeen todellista tarvetta, vaan alusta alkaen pidettiin hanketta välttämättömänä toteuttaa. Piirin mukaan olisi tarkemmin pitänyt tutkia 0+ -vaihtoehtoa, jossa nykyinenkin johto siirrettäisiin luonnonsuojelualueelta pois.

Uudenmaan ympäristönsuojelupiirin mukaan hankkeen yhteydessä ei ole tarkasteltu tarpeeksi luonnonsuojelualueille kohdistuvia yhteisvaikutuksia. Tällöin kaikki alueella meneillään olevat rakentamishankkeet olisi tullut ottaa huomioon. Piiri pitää yhteisvaikutusten tutkimista viranomaisen tehtävänä ja yhteisvaikutukset tulee selvittää tarkemmin lupavaiheessa.

Ympäristönsuojelupiiri katsoo, että Natura-arvioinnissa ei ole riittävästi arvioitu hankkeen vaikutuksia alueen yhtenäisyyteen (integrity of site), mikä on hankkeen ylivoimaisesti suurin ongelma Naturen kannalta. SPA-alueen osalta ei ole riittävästi arvioitu lankojen vaikutuksia suojelluille lintulahdille sekä niiden lähiniittyjen ja peltojen muuttolintuihin. Piiri mainitsee niitä olevan esimerkiksi vesilinnuissa muitakin kuin Natura-lomakkeella mainittu (vrt. lintudirektiivin artikla 4.2).

Lopuksi ympäristönsuojelupiiri toteaa, että sähkölinjaa ei alun pitäen olisi tullut rakentaa luonnonsuojelualueelle ja että voimalinjan uudelleen rakentaminen ei saa haitata luonnonarvojen säilymistä.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaisen lausunnossa on otettu huomioon arviointiselostuksesta saadut lausunnot ja esitetty seikat, joihin hankkeen jatkosuunnittelussa ja lupahakemuksissa on kiinnitettävä huomiota.

Hankkeen ja nykytilan kuvaus

Hanke perusteluineen on kuvattu arviointiselostuksessa seikkaperäisesti. Kuvauksen täsmentämisessä on otettu yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto riittävästi huomioon.

Hankkeen vaikutusalueen nykytilan kuvaus on kattava, mutta arviointiselostuksen vireilläöloaikana osa kaavoitusasioista on edennyt. Uudenmaan maakuntahallitus hyväksyi 17.12.2007 ehdotuksen Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavaksi ja se on parhaillaan nähtävillä. Itä-Uudenmaan maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.11.2007 ja on parhaillaan vahvistettavana ympäristöministeriössä. Vantaan kaupunginvaltuusto on 17.12.2007 hyväksynyt Vantaan yleiskaavan. Yleiskaavasta on valitettu, joten se ei ole lainvoimainen.

Vaihtoehtojen kuvaus ja käsittely

Vaihtoehtojen rajausta on perusteltu laajasti. Samalla on perusteltu syitä, miksi hankkeen toteuttamatta jättämisen vaikutuksia ei tarkasteltu omana vaihtoehtonaan. Tämä ns. 0-vaihtoehto on kuitenkin ollut epäsuorasti mukana arviointiprosessissa yleisellä tasolla, kun vaihtoehtojen A ja B vaikutuksia on vertailtu nykytilaan.

Päävaihtoehdot, avojohtovaihtoehto A ja maakaapelivaihtoehto B, on tuotu selkeästi esiin. Päävaihtoehdoilla on lisäksi alavaihtoehtoja. Vaihtoehdossa A tarkastellaan kahta eri pylvästyppiä osalla matkaa, alavaihtoehdot A1 ja A2. Vaihtoehdossa B tarkastellaan kahta reittivaihtoehtoa osalla matkaa, alavaihtoehdot B1 ja B2. Nämä tiedot ilmenevät selostuksesta, mutta selostuksesta puuttuu tiivistetty esitys tarkasteltavista vaihtoehdoista alavaihtoehtoineen.

Vaikutusten selvittäminen

Maisema

Maisemavaikutukset ovat yksi hankkeen merkittävimmistä ympäristövaikutuksista. Maisemavaikutukset on arvioitu riittävän seikkaperäisesti. Kuvat nykytilanteesta sekä vaihtoehdosta A tehdyt kuvat havainnollistavat hyvin pylvästyypin ja -korkeuden muutoksen vaikutusta maisemaan eri kohteissa. Tekstiosuudessa olisi kuitenkin ollut hyvä olla viittaukset kuviin. Lisäksi arvioinnissa olisi ollut syytä korostaa vaikutuksia kulttuuriympäristöön, esim. Westerkullan kartanon kulttuurimaisemaan.

Luonto ja Natura 2000

Hankealue sisältyy Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (F10100065) Natura 2000 -alueeseen, jonka pinta-ala on 355 hehtaaria. Natura-alue koostuu neljästä erillisestä osasta Helsingin, Vantaan ja Sipoon alueilla. Alue koostuu matalista merenlahdista ja niiden rantaluhdistista ja -niityistä sekä kallioisista mäistä, joiden rinteillä on lehtokasvillisuutta. Perusteina kohteen sisällyttämiselle Natura 2000 -verkostoon ovat yhdeksän luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen I luontotyyppiä ja yksi liitteen II sammallaji sekä 11 lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteen I lintulajia. Alueella esiintyy lisäksi runsaat kolmekymmentä kansallisesti uhanalaista tai harvinaista eliölajia. Alue on liitetty Natura 2000 -verkostoon sekä luontodirektiivin perusteella SCI -alueena sekä lintudirektiivin perusteella SPA -alueena.

Luontovaikutuksia on arvioitu monipuolisesti ja Natura -arvion tarpeellisuuden arvio on seikkaperäinen. Selostuksessa todetaan, että hankkeen toteuttaminen avojohtovaihtoehdolla ei heikennä alueen suojeluperusteena olevien lintulajien suojelun tasoa merkittävästi. Pylväiden korkeus nousisi ja ilmassa kulkevien johdinten määrä ja paksuus lisääntyisi. Myöskään kaapelivaihtoehdossa ei linnustoon kohdistuisi pysyviä haitallisia vaikutuksia. Hankkeen jatkosuunnittelua varten on kuitenkin selvítettävä tarkemmin eri pylväsvaihtoehtojen vaikutuksia muuttolintujen törmäysriskeihin.

Selostuksen mukaan vähäisiä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontotyyppisiin voi avojohtovaihtoehdossa aiheutua vain uusien pylväspaikkojen rakentamisesta ja maaston kulumisesta. Kaapelivaihtoehdossa suoria vaikutuksia syntyisi levenevästä johtoalueesta, johon maakaapeli sijoitetaan. Selostuksen mukaan merkittävimpiä vaikutuksia tällöin aiheuttaisivat puuston poisto ja työkoneiden kuluttava vaikutus. Selostuksessa ei kuitenkaan ole kiinnitetty erityistä huomiota alueen eri toimintojen yhteisvaikutuksiin Natura 2000 –alueella ja Natura-alueen yhtenäisyyteen.

Haitallisten luontovaikutusten lieventämiskeinoista on selostuksessa todettu mm., että uhanalaisten ja suojeltavien lajien kasvupaikat voidaan huomioida pylväspaikkojen suunnittelussa, samoin lintujen törmäysriskiä voidaan pienentää asentamalla varoitusmerkkialloja. Lisäksi todetaan, että rakennustyöt linnustollisesti merkittävässä paikoissa pyritään ajoittamaan lintujen pesimäajan ulkopuolelle. Selostuksesta ei kuitenkaan käy ilmi, mitä toimenpiteitä todella tullaan tekemään haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi.

Arviointiselostuksen luvussa "Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset" esitetään virheellisesti, että *"Kun voimajohto sijoittuu luonnonsuojelualueelle, haetaan luonnonsuojelulain 27 § mukaisesti lupaa poiketa luonnonsuojelun rauhoitusmääräyksistä. Ympäristöministeriö valmistelee asemasta poikkeamisasiakirjat hakijan aloitteesta hallintolain mukaisesti."*

Mustavuoren-Porvarinlahden luonnonsuojelualue on rauhoitettu Uudenmaan lääninhallituksen päätöksellä No 6115/16.9.1987. Aluetta ei siten ole rauhoitettu asetuksella, jolloin rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen edellyttäisi ympäristöministeriön päätöstä. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 27 §:n mukaan alueellinen ympäristökeskus voi kokonaan tai osittain lakauttaa yksityisen omistaman alueen suojelun tai lieventää sen rauhoitusmääräyksiä. Tämän perusteella luonnonsuojelulain 27 §:n mukaisesti lupaa poiketa Mustavuoren-Porvarinlahden luonnonsuojelun rauhoitusmääräyksistä haetaan Uudenmaan ympäristökeskukselta.

Pohja- ja pintavedet

Pohjavesivaikutukset on arvioitu yleisellä tasolla. Vaihtoehdon A osalta pohjaveden laatuun ei arvioida olevan pysyvää vaikutusta. Selostuksessa ei kuitenkaan ole esitetty perusteluja tälle johtopäätökselle eikä sitä, minkälaisia väliaikaiset vaikutukset voivat olla.

Pohjavesivaikutusten arvioinnin tärkeys korostuu kaapelivaihtoehdossa B. Selostuksessa on toteamus, että rakentamisvaiheesta voi aiheutua vaikutuksia pohjaveteen. Selostuksessa ei kuitenkaan ole esitetty, minkälaisia pohjavesivaikutukset tällöin ovat. Haitallisten pohjavesivaikutusten kannalta

merkittävimmät paikat liittyvät pohjavesialueisiin ja kohteisiin, joissa paineellinen pohjavesi pääsee purkautumaan maanpinnalle. Hankealueella pohjavesi on paikoin paineellista.

Selvillä olo pohjavesivaikutuksista on tärkeää myös siksi, että voidaan arvioida vesilaista johtuva luvan tarve. Vedenhankintaan kohdistuvat haitalliset vaikutukset johtavat aina luvanhakuvollisuuteen. Pohjaveden alentamistilanteissa voi luvan tarve syntyä myös suoraan vesimäärään liittyvin perustein. Tällainen tilanne voi syntyä, kun pohjaveden pintaa joudutaan laskemaan pohjavesialueella tai paineellisen pohjaveden pintaa joudutaan alentamaan. Mikäli kaapelivaihtoehto päätetään toteuttaa, tulee vesilain mukaisen luvan tarpeen arvioimiseksi selvittää alueet, joilla pohjaveden pintaa joudutaan alentamaan sekä pumppausmäärät ja alentamisen mahdolliset haitalliset vaikutukset.

Arviointiselostuksessa on todettu, että pohjavesialueella rakennettaessa on otettava huomioon koneiden öljyvuodon riski. Varovaisuutta on noudatettava myös muilla kuin pohjavesialueilla. Maaperän tilan tietojärjestelmästä on selvitettävä etukäteen, voiko kaapelikaivannon alueella sijaita pilaantuneita maa-aineksia.

Hankkeen vaikutuksia pintavesiin ei ole lainkaan arvioitu. Noin 6 kilometrin pituisella, 2,5 metrin syvyisellä ja 5 - 8 metrin levyisellä kaapelikaivannolla voi kuitenkin olla vaikutuksia mm. kiintoainekuormitukseen lähialueiden pintavesiin, esim. Östersundomin lintuvesiin.

Liikenne

Arviointiselostuksessa on todettu, että autoliikenteelle aiheutuu eniten haittaa kaapelivaihtoehdon B1 rakentamisesta louhintatöiden vuoksi. Selostuksessa ei kuitenkaan ole tuotu esiin, mitä nuo haittavaikutukset ovat.

Selostuksesta puuttuu arvio voimajohdon rakennusvaiheen aiheuttamista liikennevaikutuksista, sekä ilmajohtovaihtoehdossa että erityisesti maakaapelivaihtoehdossa, jossa maa- ja kiviainesten kuljetukset lisäävät alueen raskasta liikennettä.

Melu ja pöly

Kaapelikaivannon louhintatyöt aiheuttavat sekä melu- että pölypäästöjä. Näitä ei ole otettu arvioinnissa huomioon. Myös liikenteen aiheuttamat melu- ja pölypäästöt ovat jääneet arvioinnin ulkopuolelle. Vaikka vaikutukset eivät olisi merkittäviä, olisi asia tullut mainita selostuksessa.

Arvioinnissa on otettu huomioon voimajohdon ja sähköaseman aiheuttama melu ja melun vaikutukset ihmisiin.

Ihmisten elinolot

Vaikutukset ihmisten elinoloihin on arvioitu monipuolisesti. Arvioinnissa on korostunut sähkö- ja magneettikenttien terveysvaikutusten arviointi.

Osallistuminen ja raportointi

Hankkeen osallistumisjärjestelyt on hoidettu hyvin ja arvioinnista on tiedotettu YVA -lainsäädännön mukaisesti. Sekä arviointiohjelmasta että arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuudet raporttien luonnosvaiheessa. Osallistuminen yleisötilaisuuksiin oli kuitenkin melko vähäistä eikä arviointiohjelmasta tai -selostuksesta toimitettu lainkaan muistutuksia. Vähäinen osallistuminen voi johtua siitä, ettei voimajohtohanke tässä vaiheessa aiheuttanut alueen asukkaissa lisätiedon tarvetta tai merkittävää vastustusta. Tähän viittaavat myös sosiaalisten vaikutusten arvioinnista saadut tulokset.

Arviointiselostus on selkeästi ja johdonmukaisesti jäsenneilty raportti hankkeen ympäristövaikutuksista. Selostuksen kartta- ja valokuvien laatu on hyvä. Selostuksesta on laadittu tiivistelmä sekä suomeksi että ruotsiksi. Selostuksen luettavuutta ja asiakokonaisuuksien helpompaa löytymistä olisi edistänyt alaotsikoilla varustettu sisällysluettelo.

Johtopäätökset ja arviointiselostuksen riittävyys

Arviointiselostuksessa hankkeen kannalta merkittävimmät ympäristövaikutukset on arvioitu riittävällä tasolla. Eri vaihtoehtojen vaikutuksia on vertailtu keskenään ja hankkeen toteuttamiskelpoisuus on tuotu selkeästi esiin. Selostuksesta jää kuitenkin käsitys, että avojohtovaihtoehto on valittu toteuttamisvaihtoehdoksi jo ennen YVA -prosessia, koska kaapelivaihtoehdon vaikutusten arviointi on jäänyt suppeaksi ja osin puutteelliseksi. YVA -lain tarkoitus kuitenkin on, että valittujen vaihtoehtojen vaikutukset arvioidaan tasapuolisesti. Tässä yhteysviranomaisen lausunnossa suuri osa todeista arvioinnin täydennystarpeista liittyy juuri kaapelivaihtoehdon jatko-suunnitteluun ja -käsittelyyn.

Arviointiselostus kattaa kuitenkin YVA -asetuksen 10 §:ssä mainitut arviointiselostuksen sisältövaatimukset ja selostus on käsitelty YVA -lainsäädännön vaatimalla tavalla.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnon antajille. Lausunto tulee nähtäville internetsivuille osoitteessa www.ymparisto.fi/uus.

Lähetämme kopiot arviointiselostuksesta saamistamme lausunnoista hankkeesta vastaaville. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ympäristökeskuksessa.

Ympäristökeskuksen johtaja

Leena Saviranta

Ylitarkastaja

Satu Pääkkönen

LIITTEET Maksun määräytyminen ja muutoksen haku

JAKELU Fingrid Oyj, PL 530, 00101 HELSINKI
Helen Sähköverkko Oy, 00090 HELEN
Vantaan Energia Oy, PL 95, 01301 VANTAA

TIEDOKSI Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiselostuksia)
Alueelliset ympäristökeskukset
Lausunnon antajat